

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

Exegesis Euangelij Matthæi XX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

EXEGESIS EVANGELII EIVS.

dem Festi Matth. vigesimo.

EX hac Evangelica lectione manifesto cognoscimus, quam infirmi, & ut ita dicam, carnales fuerint sancti Apostoli ante perceptionem illam mirabilem Spiritus sancti, qua induti sunt virtute ex alto, & in alios plane viros dextera excelsi immutati. Hic nanque duo ex precipuis ambitionis cuiusdam vitio laborasse videntur, & cæteris voluisse anteferri Apostolis: quod certe si secundum ipsam rei faciem iudicemus, minimè illos decebat, ut qui tottantatq; iam in Christo humilitatis exempla viderant, ab eorq; audierant, *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde.* Verum non debemus factum istud ex nostro affectu, fortassis nimium corrupto metiri, sed ita nobis persuadere, Apostolos hosce sanctissimos rusticitate magis & simplicitate ac ignorantia, quam superbia vel malitia hac in parte deliquisse. Piscatores fuerant & homines idiotæ ac simplices, nec considerabant ne forte ipsis non congrueret quod petebant, sed putabant se rectè moueri, quamvis errore quodam humano ducerentur. Postea verò quum repleti sunt Spiritu sancto, non solum honores non appetierunt, sed abiectione, contumeliarq; supplicij lætabatur, sicut legimus in Actis Apostolicis: *Ibant Apostoli gaudentes à conspectu concily, quoniam digni habitis sunt pro nomine Iesu contumelias pati.* Non ergo quisquam putet licere sibi exemplo Apostolorum ad honores & dignitates aspirare: siquidem illi magis ignorantia, ut dixi, & simplicitate, quam immoderata superbia ducti fuisse censendi sunt: atque ipse Dominus errorem illorum durè obiurgauit, non tam illos reprehendens, licet non omnino culpa vacarent, quam ambitiosos omnes, qui dignitates per fas & nefas aucupantur, aut alioqui optant & conantur alijs præesse, cum non possint præesse sibi ipsis. Verum ad Evangelij exegesin veniendum est.

Lucæ 24.
Psalm. 76.

Matth. 23.

Honores
quoniam ani-
mo duo Apo-
stoli adfe-
ctant.

Act. 5.

Accessit ad Iesum mater filiorum Zebedæi cum filijs suis, adorans & petens aliquid ab eo.

Mater filiorum inducta præcibus, credens se repulsam minimè passurâ, eo quod Christo sanguine iuncta foret, accessit ad Dominum, generalem quandam initio ei precem offerens & quasi benevolentiam redemptoris captans. Non enim ausa fuit statim animi sui votum exprimere, fortasse quod aduerteret id impudentiæ posse assignari: sed primo viam sibi sternit ad faciendam precem pro filijs, quos ipsos sibi adiunxerat, ut illis vna petentibus, facilius voto poriretur. Ita legimus in Regum volumine Bathsabee precaturam pro Adonia generalem quandam præmississe petitionem, ac deinde speciatim indicasse animi sui sententiam. Sic namque dixisse legitur ad Salomonem. *Petitionem vnâ parvulam ego deprecor à te, ne confundas faciè meam.* Annuente autem rege, subintulit: *Detur Abisai Sunamitis Adonia fratri tuo.* Fit hoc ad captandam gratiam illius qui rogetur, maximè cum eiusmodi res petitur, quæ videatur impetratu difficilis.

1. Reg. 2.

Qui dixit ei: Quid vis?

PPP 2

Pius

T. VI
22

Pius & prudens Magister, etsi amabat hanc sanctam mulierem, discipulo quoque admodum charos haberet, tamen prius explorat quid velint, non statim inconsulto petitioni illorum necdum explicata & examinata annuens: hoc ipso utilissimum nobis & consultissimum præbens exemplum, saluberrimamq; institutionem, vt dum quippiam à nobis etiam consanguineis vel alij quantumuis chari petunt, non simus ad assentiendum præcipientes, sed rem omnem nobiscum maturius expendamus ac ponderemus, videamus num æquum sit & iustum petitioni eorum morem gerere. Prudentia namq; & iustitia in eiusmodi adhibenda est, vt prius id quod petitur discutiatur ac deinde absque vilo personarum respectu ita vt iustitia postulat vel consentiamus, vel recusemus. Ea de causa sapiens præceptor, imo sapientia ipsa prius percontatur ex muliere quid velit: non quod ipse mentem illius ignoraret: sed vt nos instrueret, atque vt illius explicata prece, rationabilis & conuenientius illi responderet. Hac in parte plurimi grauius delinquent, dum nimis facillè pro libris aut cognatis, aut etiam extraneis quantumuis inhonestis aut pernitiosa petentibus, nulla præmissa deliberatione, aut examinatione obsequuntur.

Ait illi: Dic vt sedeant hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, & vnus ad sinistram in regno tuo.

Petitioni aliorum quoniam non precipitanter nimis annuendum sit.

Matth. 9.
Luce 18.

Joan. 18.
Matth. 20.

Joan. 6.

Electi Dei vti sint mundo semper fere despecti.

Sinistra dexteraque quænam intuentur
Matth. 25.

Audierat paulo superius mater filiorum Zebedæi Dominum de sua refectione dicentem. Vnde putabat eum tum ilico in terris regnaturum, quod admodum adhuc miseri Iudæi suum expectant Messiam temporali gloria, vt ipsi putant, latissimè dominaturum. Atqui regnum Saluatoris non erat de hoc mundo: neque ministrari venerat, sed ministrare. Propierea etiam cum sensisset turbas ipsum rapere velle atque in regem constituere, fugit. Non enim missus erat à Patre ad prospera mundi huius ad honores dignitatesque capeffendas, sed ad perferendam ignominiam, & omnigenas mortali miserias & calamitates, atque ipsum denique turpissimum mortis genus. Quod igitur mater filiorum Zebedæi petit filijs temporariam dignitatem, errore facit muliebri, & affectu quodam carnali, quo cupiebat filijs. Neque enim cuiusmodi futurum esset Christi regnum intelligebat. Nam si intellexisset, potius eis abiectionem, quam gloriam petiisset. Nam quo quis maiorem propter Deum abiectionem in hoc mundo patitur, eo sublimius in caelis coronatur. Et raro cuiquam & præsentis vitæ prosperitas, & futuræ singularis gloria contingit. Vt plurimum electi omnes mundo huic despecti sunt. Quare? Quia mundus regitur spiritu diaboli: pij autem omnes Christi spiritu ducuntur. Porro spiritus malus semper Christum persequitur. Quid igitur mirum, si electos mundus opprimat? Sed quid sibi vult, quod petit mater, vt filiorum suorum alter ad sinistram Christi sedeat? Id planè confirmat sententiam nostram, scilicet non intellexisse eam, quale esset futurum Christi regnum. In regno cælesti omnia dextra sunt, nec quicquam est ibi sinistrum. Quisquis igitur ad Christi sinistram collocari appetit, damna se velle significat. Quo facit illa Domini sententia: Oves ponet à dextera, hædos autem à sinistris: vbi per oves electi per hædos reprobi significatur. Videant ergo, qui temporarias captant prosperitas, ne non oves sint, sed hædi.

hædi potius, cum tota vbiq; scriptura clamet multas esse iustorum tribulationes: & omnes qui in Christo piè viuere volunt, persecutiones passuros.

Respondens autem Iesus, dixit: Nescitis quid petatis.

Mater precem obtulit, & Dominus discipulis responderet, hoc ipso plane significans, discipulos matrem impulisse, vt pro eis rogaret. Estq; verisimile Dominum hæc verba cum aliqua seueritate protulisse, tum vt discipulorum castigaret temeritatem, tum vt mortales omnes à detestabili ambitionis vitio arceret. Nescitis, ait, quid petatis. Hoccine est, quod tot monitis, tot exemplis meis docere vos volui, vt honores ambiatis? Ego è summa cælorum arce descendi in terras, & infra mortales omnes me abieci, & cum mihi summo iure creata omnia seruire debeant, ego me creaturarum omnium seruum feci. Nihil in hoc mundo prosperum nihil delectabile, nihil iucundum habere volui, sed extremam ab ipso matris utero semper inopiam, vilitatem, abiectiōem, miseriam amplexus sum propter vos non solum redimendos, sed etiam instruendos, vt mea sectemini vestigia: & iam vos præcipuam petitis dignitatem, & omnibus vultis anteferri? Nonne ea res Luciferum detraxit in tartara? Nonne totum humanum genus per vnus superbiam periit? Cur ergo vobis ista non incutiunt timorem, ne vobis similia accidant? Nescitis planè, quid petatis. Si mei discipuli estis, cur adeo mihi adhuc dissimiles estis? Qui honores ambit, pericula innumera appetit. Qui autè amat periculum, peribit in illo. Humilitas tutissimus animæ portus est. Locus sublimis peccandi infinitam præbet materiam: & licet videatur esse honori, tamen rectè intelligentibus certum est non nisi oneri esse.

O quam merito possit hodie multis dici, per fas & nefas in sublime contendentibus, & alios excellere conantibus. Nescitis quid petatis. Rustici hodie aut æquare, aut superare ciues volunt. Ciues in nullo cedere volunt magistratui aut nobilibus viris. Nobiles cupiunt excedere comites. Atque isti maiori sæpè fastu, quam principes sese efferrunt. Porro principes ad regiam aspirant dignitatem. Reges denique imperatorum æmulantur gloriam. Quanta nunc vbiq; in omni gradu & conditione hominum cernitur vestium pompa & petulantia, non parua causa præsentium malorum quæ patimur, si fides sanctis adhibenda est. Quotidie nouæ excogitantur artes petulantissimè ac superbissimè conficiendi vestes, & plerique iam haud secus quam monstra quædam & turpissimi histriones incedunt, vbiq; ita scissi & dissecti, vt demones ex tartaris ad nos sumpta humana specie commigrasse videantur. Atque hæc omnia ex miserrima ambitione proficiscuntur, qua cupimus alios antecellere, & cæteris honoratioris videri. Sed nesciunt tales stulti & amentes quid petant. Sui similibus insanis & deliris fortassis placent, sed Deo & sanctis omnibus, cunctisque viris grauib; & honestis horrori & execrationi sunt. Sed dicunt: Nunquid vestis me aut sanctum aut improbum facit? Deus cor inspicit, non vestes. Quid dicitis cæci & stolidi? Vtique nisi vanissimis & superbissimis essetis cordibus, non possatis tam lasciuus & portentosis vt vestibus. Qualis cuiusque est animus talis ferè est & corporis cultus. Fieri potest, imo fit nonnunquam, vt sub humili

Vita Christi tota vt fuerit semper pœnalis & depecta.

Genes. 14. Rom. 1.

Vti nemo hoc seculo sua forte contentus sit.

Ambitio mala quam generet.

vestibus quibus iam induantur homines.

T. VI
22

vestium hoc
tempore quan-
ta sit petula-
tia ac turpi-
tudo.

habitu cor lateat superbissimum: sed fieri vix potest, vt sub tam portentosa & intoleranda habitus petulantia & fastu pius geratur animus. Verum his obiter de vestium foedissima turpitudine dictis, Euangelij exegesis profertur. Apostoli non pensata virium suarum imbecillitate, nullis etiam dum eximij roborati virtutibus, maximam petebant dignitatem: sed pius Dominus non ignorans periculosissimum eis fore, si mox in sublime tollerentur, quod petunt, negat: porro ad id eos reuocat, quod eis nouit esse vitiosius: quemadmodum periti medici ægrotis pernitiola petentibus non permittunt, sed salutaria subministrant. Ait ergo:

Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?

Marci 10.

Psal. 26.
Luca 16.

Gregorius.

Per quam
media perue-
niatur ad be-
atitudinem

Ægritudo
corporis qui-
nam sit vitii
animæ.
Matth. 4.
Astor. 5.

Græca exemplaria hic adiunctum habent: Et baptismo quo ego baptizor baptizari? sicut etiam in ea quæ mox sequitur sententia: Calicem quidem meum bibetis, annectunt. Et baptismo, quo ego baptizor, baptizabimini. Verum ex Marci Euangelio huc translata videntur. Sed quid sibi vult, quod Dominus discipulos gloriam aucupantes, ad cruces mittit? Non ita est iudicium huius mundi. Inopes, afflictos, miseros despiciunt mundus, diuites & omnibus rebus ac voluptatibus affluentes beatos prædicat. Sed mentitur iniquitas sibi. Lazarus mendicus portatus est ab Angelis in sinum Abraham, diues epulo sepultus est in inferno. Itaque pauperes pios amat Deus, & per temporarias calamitates ad immensas beatæ vitæ diuitias & perennem felicitatem perducit. At qui superbos diuites, & suis opibus ad luxum voluptatesq; & mundi fastum abutentes ad extremam & incomprehensibilem perpetuo apud inferos perferendam protrudit egestatem. D. Gregorius quadam homilia mentionem faciens loci huius, ita ait: Dum filij Zebedæi interueniente matre quererent, vt vnus à dextris Dei, & alius à sinistris sedere debuissent, audierunt: Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Iam locum celsitudinis quærebant: ad viam illos veritas reuocat, per quam ad celsitudinem veniunt. Ac si dicatur: Iam vos locus delectat celsitudinis, sed prius exerceat via laboria. Per calicem pertingitur ad maiestatem. Si mens vestra appetit quod demulcet, prius bibite quod dolet. Sic per amarum poculum confectionis peruenitur ad gaudium salutis. Hec ille. At quis hæc persuadeat hominibus per aduersum tolerantiâ, per crucem, per afflictiones, per mundi odia & persecutiones, per ludibria & verbera, per probra & ignominiam, denique per mortis voluntariam perperionem ad beatitudinem perueniri? Nihil minus volunt homines, quam aduersa presertim propter Deum perpeti, vt honores, diuitias, voluptates obtineant, haud grauati animas & corpora mille periculis exponunt: vbi causa Dei quicquam ferendum est, omnes subterfugiunt. Denique quicquid aduersi occurrit, omnes ferme moleste ferunt. Si aduersa premat valetudo, nihil intentatum relinquunt, vt possit sanitas recuperari, & multi imperitorum medicorum pharmacis perire malunt, quam non omnem mouere lapidem, vt citius conualescant. Et tamen sicut caro spiritui semper aduersa est, ita carnis ægritudo spiritui vitiosa est, atque hoc ipso etiam expetenda est. D. Petrus Apostolus ex humili piscatore apostolici agminis vertex, ex vndis vectus ad sidera, cælique clauiger effectus, cuius sola umbra pellebantur corporum morbi & molestiæ, interrogatus aliquando, cur

do, cur filiam ipse suam graui morbo affligi fineret, respondit: Sic expedit ei. Quid ergo nos scimus, an expediat & nobis potius ægrè affectos esse? Sed & paupertas, quam Christus cupidissimè amplexus est, multis grauissima est. Atqui vt multa præteream, Romani quamdiu pauperes fuerunt, multis florere seculis: at vbi cœperunt abundare diuitijs, luxu & delictijs eneruati, intestinis concidère bellis. Porro intra tentatoria paupertatis sobriæ atque sollicitæ, vt ait quidam, luxus iners, sopor marcidus, ac vitia languida & eneruata non subeunt. Atque vt paupertas eadem resistentibus permolesta, sic cedentibus periucunda est. Pulcherrima est illa cuiusdam sententia: Si necessitatibus obsequeris, pauper nunquam esse potes: si cupiditatibus, nunquam diues. Denique vt diuitijs amica sunt vitia, ita paupertatis comites sunt securitas, humilitas, sobrietas, requies, modestia, & id genus virtutes aliæ. Et quamuis tristis sit in vita paupertas, nemo tamen serè tam pauper vixit, vt moriens nollet vixisse pauperior. Sunt denique & alia multa, quæ ad calicem Domini pertinent, sed omnibus inuisa sunt. Haud secus iam affecti sunt homines, quam si re ipsa Domino Iesu dicant: Sit calix tuus tibi, nobis illum bibere non vacat. Comedamus & bibamus, & omnibus delictijs nos oblectemus, cras enim moriemur. Paucissimos sanè inuenias, qui calicem Domini bibere velint. Apostoli, de quibus agimus, promptum quidem obtulerunt Domino animum, sed vbi ad rem ventum est, vterque fugit à Domino: Videamus ipsorum responsum.

Paupertas vt quibusdam necessaria sit ad custodiã.

Comites paupertatis qui sint.

Calix Domini quam sit omnibus hoc seculo inuisus. Esaiæ 22. Math. 26. Marc. 14.

Dicunt ei: Possumus. Ait illis: Calicem quidem meum bibetis, sedere autem ad dexteram meam, & sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo.

Vtque adeo ferebantur desiderio assidendi Christo, vt etiam si necdum satis caperent quisnam calix ille esset, neque etiam virium suarum haberent exploratam imbecillitatem, tamen audenter se dicant bibituros calicem Domini. Sic etiam D. Petrus Domino ad passionem ituro, ait: *Paratus sum te, um* & *in carcerem, & in mortem ire.* At vbi voce ancillæ vnus vrgeri cœpit, Dominum suum abiurauit. Voluntas hominis quantumuis firma & serua sit, nisi diuinæ gratiæ auxilio suffulta sit, facilimè à iustitia abducitur. Debebant saltem addidisse Apostoli: Possumus tua gratia adiuci. Quasi fidentius & inconsultius dicunt absolute. Possumus. Postea non poterant perseverare cum Christo in horto, etiam si illius diuinæ virtute cincti ac protecti essent, ne læderentur ab hostibus: sed relicto eo fugerunt. Sed tamen quia obtulerunt Domino bonam voluntatem, sesequæ illi permiserunt, ait illis: Calicem quidem meum bibetis. In exilio non est querenda gloria, sed potius animus ad toleranda aduersa, præparandus. Equidè vobis honorem non inuideo imò vero opportuno tẽpore, plus quàm putatis honoris vobis à me tribuetur: sed necdum expedit vobis honore euehi. Calicem prius meum bibetis, & eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum: & quamuis non vteretis pro me mortem excipietis, tamen vteretis multa patienti, & alterum gladius re ipsa & voluntate, alterum tyrannorum ac malorum hominum vexationes voluntate martyrem meum efficiant. Quod autem petitis, vt possitis assidere mihi, non est meum, quatenus homo sum, dare vobis, qui id præter ordinem & ante tẽpus

Lucæ 22.

Math. 26. Voluntas hominis quantumuis sit infirma sine gratiæ Dei auxilio. Ioan. 18.

Ioan. 16.

Acto. 12. Apocal. 1.

T. VI
22

Deuter. 9.
Matth. 22.
Rom. 1.
Hieron.

Aduersa esse
hic potius
appetenda
quã prospera.

Eccle. 7.
Ibidem.

Gaudia mundi
contem-
nendi ratio-
nes quæ.

Apoc. 16.

petitis: sed quibus paratum est à Patre meo. Non est personarum acceptio apud Deum. Sed quicumque talem se præbuerit, ut regno cælorum dignus fiat, hic accipiet quod non personæ, sed vitæ paratum est. Si itaque tales estis qui consequamini regnum cælorum, quod Pater meus victoribus præparauit, vos quoque accipietis illud. Docemur hoc loco in præsentis vitæ, vbi propter peccata nostra non nisi exules degimus procul à patria illa cælesti, non esse prospera appetenda, sed potius aduersa. Hæc enim magis conueniunt exilium patientibus. Propterea etiam Salomon ait: *Melius est ire ad domum laetis, quam ad domum conuiuij.* Itemque or sapientium vbi tristitia est, & cor stultorum vbi latitia. Et sunt reuera permultæ graues causæ, quibus merito possumus moueri ad contemnenda vana mundi gaudia, & crucem libenter ferendam. Tot iniurijs quotidie afficitur Deus ab hominibus, quos creauit bonitate sua, & redemit sanguine suo, ut si nihil aliud sit, hoc solum abunde nos permouere queat, ut semper optemus miseri esse in hac vita, atque cum Domino Iesu perpetuos cordis dolores perpeti. Quod etiam pertinet ad calicem Domini. Imo internus animi dolor sæpe multo acerbior est, quam quærens externa afflictio, ut de illo dictum videatur Christianis omnibus: Calicem meum bibetis. Quisquis autem hunc calicem non bibit, ut non doleat iniurias creatoris & redemptoris sui, non est vti que verus Christianus. Et quia modo non vult bibere calicem Christi, postea bibet calicem iræ furoris Domini.

SERMO IN EODEM FESTO.

De contemnendis huius vitæ delictis, diuitijs & honoribus.

Psal. 4.

Psal. 13. 52.

Rom. 3.

1. Ioan. 5.

Studia secularium hominum cum mediocriter sint.

Psal. 43.

Diuitiæ & delictis vbi nam vere repetiuntur.

1. Ioan. 2.

Eccle. 4.
1. Ioan. 2.

Nescitis quid petatis, Matth. XX. *Filij hominum,* ait Psalmista quodam loco, *vsque quo graui corde? ut quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium?* Item que alibi dicit: *Dominus de celo prospexit super filios hominum, ut videat si est intelligens, aut requirens Deum. Omnes declinauerunt simul inuites facti sunt, non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.* Nimirum cælesti illustratus lumine vir sanctissimus dilucide perspexit, quã miserè à Deo mortales omnes auersi, in his infimis rebus sua captèr oblectamèra. Nam reuera mundus totus in maligno positus est, & vix paucissimos inuenias, qui toto corde Deum querant: paucissimos etiam, qui nouerint quo sit hominis vita omnis referenda. Alij suæ carnis sectandis voluptatibus, alij cumulandis diuitijs, alij honoribus aucupandis ita sunt dediti, tanquam nunquam sine ex hac vita emigraturi. Iuvenes & virgines, senes cum iunioribus in hoc vno animo omnes intenti sunt, ut mollibus fruantur voluptatibus, ut se suosque reddat locupletes, ut alios antecellant dignitate, honore, existimatione. Sed dici illis omnibus rectissime potest: *Nescitis miseri quid petatis: Vultis veras delicias? Non eadem nisi in Deo inueniuntur. Vultis veras diuitias? Virtutibus detis operam, quæ solæ animum locupletant. Vultis summos & inestimabiles honores? Præsentia despiciite, & cælestibus bonis inhiate. Trãst mundus & concupiscentia eius, & vos audetis vllam vobis interris felicitatem polliceri, àuderis quicquam in terris appetere? Sed quid frustra verbit agimus: Puniculus iste triplex (concupiscentiam dico carnis & oculorum & super-*